

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/o-ipn/standardy-ochrony-maloletnich/204912,Standardy-ochrony-maloletnich.html>
27.02.2026, 10:27

21.08.2024

Standardy Ochrony Małoletnich

Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Rozdział I

Przepisy ogólne

§ 1.

1. Jednym z podstawowych elementów misji IPN jest publiczna działalność edukacyjna, skierowana między innymi do małoletnich, a określona w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji (Dz. U. z 2023 r. poz. 102). Naczelną zasadą działalności IPN jest realizowanie zadań ustawowych z poszanowaniem praw i godności małoletniego, zaś każdy pracownik IPN i współpracownik jest zobowiązany dbać o prawidłowy rozwój małoletnich oraz przestrzegać zarządzeń i procedur określonych w Standardach Ochrony Małoletnich, zwanych dalej „SOM”.
2. SOM są realizowane w IPN na podstawie:
 1. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z 2001 r. Nr 28 poz. 319, z 2006 r. Nr 200 poz. 1471 i z 2009 r. Nr 114 poz. 946);
 2. Konwencji o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120 poz. 526, z 2000 r. Nr 2 poz. 11, z 2012 r. poz. 1333 i z 2013 r. poz. 677);
 3. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), zwane dalej RODO;
 4. ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809);
 5. ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1061);
 6. ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550^[1]);
 7. ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2509);
 8. ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17);
 9. ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37);
 10. ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 276);
 11. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424);
 12. ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym

(Dz. U. z 2024 r. poz. 560), zwanej dalej „ustawą o ochronie małoletnich”.

3. Ilekcioć w SOM jest mowa o:

1. SOM – należy przez to rozumieć obowiązujący w IPN zbiór standardów i zasad pomagających stworzyć bezpieczne, wolne od przemocy i przyjazne środowisko dla rozwoju małoletnich;
2. pracodawcy – należy przez to rozumieć IPN jako podmiot zatrudniający pracowników reprezentowany:
 - a. w centrali IPN – przez Prezesa IPN albo Dyrektora Generalnego IPN,
 - b. w oddziale IPN – przez dyrektora oddziału IPN;
3. pracowniku – należy przez to rozumieć osobę zatrudnioną w IPN na podstawie umowy o pracę;
4. współpracownika – należy przez to rozumieć osobę, która:
 - a. we własnym imieniu podpisała z IPN indywidualną umowę inną niż umowa o pracę,
 - b. wykonuje na rzecz IPN czynności w ramach umowy pomiędzy IPN a innym podmiotem gospodarczym lub instytucjonalnym;
5. małoletnim – należy przez to rozumieć każdą osobę do ukończenia 18 roku życia;
6. opiekunie małoletniego – należy przez to rozumieć osobę uprawnioną do reprezentacji małoletniego, szczególnie rodzica lub opiekuna prawnego;
w przypadku grup zorganizowanych opiekunem małoletniego jest nauczyciel lub wychowawca sprawujący opiekę nad grupą;
7. krzywdzeniu małoletniego – należy przez to rozumieć działanie lub zaniechanie zagrażające jego zdrowiu lub życiu, dokonywane przez jakąkolwiek osobę na szkodę małoletniego, polegające na:
 - a. przemocy fizycznej – przez którą należy rozumieć wszelkie celowe, intencjonalne działania wobec małoletniego powodujące urazy na jego ciele np.: bicie, szarpanie, popychanie, rzucanie przedmiotami, itp.,
 - b. przemocy emocjonalnej – przez którą należy rozumieć intencjonalne, nie zawierające aktów przemocy fizycznej zachowania dorosłych wobec małoletnich, które powodują znaczące obniżenie możliwości prawidłowego rozwoju małoletniego np.: wyzwiska, groźby, szantaż, straszenie, emocjonalne odrzucenie, nadmierne wymagania nieadekwatne do wieku i możliwości małoletniego, niszczenie ważnych dla niego rzeczy lub zwierząt, nieposzanowanie granic prywatności, itp.,
 - c. wykorzystaniu seksualnym – przez którą należy rozumieć każde zachowanie osoby starszej i silniejszej, które prowadzi do jej seksualnego podniecenia i zaspokojenia kosztem małoletniego np.: ekshibicjonizm, uwodzenie, świadome czynienie małoletniego świadkiem aktów płciowych, zachęcanie do rozbierania się i do oglądania pornografii, dotykanie miejsc intymnych lub zachęcanie do dotykania sprawcy, różne formy stosunku seksualnego, itp.;
 - d. zaniedbywaniu – przez którą należy rozumieć niezaspokajanie podstawowych potrzeb małoletniego zarówno fizycznych, jak i psychicznych takich jak np.: właściwe odżywianie, ubieranie, ochrona zdrowia, edukacja;
8. Zespole do spraw realizacji SOM – należy przez to rozumieć zespół osób, których zadaniem jest wspieranie i kontrolowania realizacji standardów wynikających z SOM w IPN; w skład zespołu wchodzi:
 - a. przewodniczący zespołu – Inspektor SOM,
 - b. członkowie zespołu:
 - jedenastu Inspektorów Oddziałowych SOM,
 - inne osoby wyznaczone i upoważnione przez Prezesa IPN;

dane członków zespołu, zawierające imię, nazwisko, adres email, numer telefonu podane są do wiadomości pracowników i współpracowników IPN, małoletnich oraz opiekunów;

9. Inspektorze SOM – należy przez to rozumieć Dyrektora Biura Kadr upoważnionego przez Prezesa

IPN i odpowiedzialnego za realizację SOM

w centrali IPN;

10. inspektorze oddziałowym SOM - należy przez to rozumieć dyrektora lub zastępcę dyrektora oddziału IPN upoważnionego przez Prezesa IPN i odpowiedzialnego za realizację SOM w oddziale IPN i podległych delegaturach IPN;
11. rejestrze interwencji - należy przez to rozumieć rejestr tzw. kart interwencji związanych ze zgłoszeniem krzywdzenia małoletniego; rejestr w formie książki o ponumerowanych i zszytych stronach uniemożliwiających usunięcie stron, prowadzony jest przez Inspektora SOM; wzór rejestru stanowi załącznik nr 1 do SOM;
12. karcie interwencji - należy przez to rozumieć notatkę służbową dotyczącą zdarzeń i podejmowanych działań związanych ze zgłoszeniem krzywdzenia małoletniego; wzór notatki służbowej stanowi załącznik nr 2 do SOM;
13. Zespole do spraw analizy zdarzeń - należy przez to rozumieć działający przy Ministerstwie Sprawiedliwości zespół do spraw analizy zdarzeń na skutek których małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, o którym mowa w art. 22e ust. 1 ustawy o ochronie małoletnich.

Rozdział II

Zasady bezpiecznej rekrutacji

§ 2.

1. IPN stosuje zasady bezpiecznej rekrutacji, aby wśród pracowników /współpracowników nie było osób mogących zagrażać bezpieczeństwu małoletniego.
2. IPN, jako pracodawca i organizator, w szczególności:
 1. żąda, przed nawiązaniem stosunku pracy albo dopuszczeniem do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939), lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego;
 2. weryfikuje, czy dane osoby, o której mowa w pkt 1, są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w rejestrze;
 3. zawiera w umowach z kontrahentami przepisy umożliwiające realizację obowiązków, o których mowa w pkt 1-2.
3. Szczegółowy sposób weryfikacji pracowników i współpracowników IPN określa zarządzenie nr 17/24 Prezesa IPN z dnia 8 maja 2024 r. w sprawie przeciwdziałania zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zwane dalej „zarządzeniem w sprawie ochrony małoletnich”.

Rozdział III.

Zasady bezpiecznej relacji pracownik/współpracownik IPN a małoletni

§ 3.

1. Pracownicy/współpracownicy IPN znają zasady bezpiecznych relacji z małoletnim oraz jakie zachowania są niedopuszczalne ze strony dorosłych wobec małoletnich i pomiędzy małoletnimi. Znajomość zasad potwierdzają własnoręcznie podpisanym oświadczeniem; wzór oświadczenia stanowi załącznik nr 3 do SOM.
2. Pracownicy/współpracownicy IPN są na bieżąco informowani w ramach wykonywanych obowiązków o aktualizacji zasad określonych w SOM.
3. Zasady bezpiecznych zachowań pracowników/współpracowników IPN w komunikacji z małoletnim:
 1. traktowanie małoletniego z szacunkiem i dbanie o jego komfort psychiczny i fizyczny w trakcie korzystania z oferty edukacyjnej IPN;
 2. traktowanie potrzeb małoletniego jako istotnych i pomoc w rozwiązywaniu napotkanych trudności;
 3. reagowanie na zgłaszane przez małoletniego poczucie zagrożenia, nadużycia i krzywdzenie małoletniego;
 4. ograniczenie się do niezbędnego kontaktu fizycznego z małoletnim, wyłącznie w sytuacjach tego wymagających – w miarę możliwości wyłącznie w obecności innej osoby;
 5. ograniczanie przebywania z małoletnim sam na sam do nieuniknionych sytuacji;
 6. komunikowanie się z małoletnimi i ich opiekunami na odległość wyłącznie poprzez kanały służbowe, w tym pocztę e-mail i telefon służbowy.
4. Czynności zabronione pracownikom/współpracownikom IPN wobec małoletnich:
 1. krzywdzenie małoletniego;
 2. komentowanie i ocenianie wyglądu lub zachowania małoletniego, zarówno w stosunku do niego samego, jak i jego opiekunów oraz innych pracowników /współpracowników IPN; wyjątek stanowią sytuacje związane z utrzymaniem porządku w trakcie wydarzeń organizowanych przez IPN i bezpieczeństwa małoletnich, w szczególności mające na celu zwrócenie małoletniemu uwagi na jego niewłaściwe zachowanie;
 3. przyjmowanie od małoletniego prezentów;
 4. proponowanie małoletnim narkotyków, alkoholu, papierosów, e-papierosów i innych nielegalnych substancji lub produktów zabronionych dzieciom;
 5. nawiązywanie z małoletnim relacji romantycznych lub seksualnych oraz składanie, prowokowanie lub sugerowanie takich relacji, a także prowokowanie, składanie lub przyjmowanie propozycji o takim charakterze;
 6. formułowanie komentarzy i żartów, używanie gestów o charakterze lub o kontekście seksualnym;
 7. udostępnianie małoletnim treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę;
 8. spotykanie się z małoletnim poza godzinami i miejscem pracy,
 9. nawiązywanie kontaktów z małoletnimi poprzez prywatne kanały komunikacji, takie jak prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych.

Rozdział IV

Standardy ochrony fizycznej obiektów IPN

§ 4.

1. W obiektach Instytutu stosowane są standardy ochrony fizycznej osób mające na celu uniemożliwienie wejścia na ich teren osób nieuprawnionych.
2. Ochrona fizyczna tych obiektów polega, w zależności od ich rodzaju i lokalizacji, w szczególności na:
 1. stosowaniu elektronicznych systemów kontroli dostępu;
 2. stosowaniu innych systemów zabezpieczeń technicznych (system dozoru wizyjnego, system sygnalizacji włamania i napadu, domofony, wideo domofony itp.);
 3. wykonywaniu zadań służbowych przez pracowników ochrony pełniących służbę na posterunkach ochronnych;
 4. wykonywaniu zadań służbowych przez pracowników recepcji.
3. Standardy te są szczegółowo uregulowane w odrębnych przepisach wydanych przez Prezesa IPN.

Rozdział V

Rozpoznanie i reagowanie na podejrzenie krzywdzenia małoletniego

§ 5.

1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego pracownik/współpracownik IPN niezwłocznie przekazuje swoją wiedzę Inspektorowi SOM lub inspektorowi oddziałowemu SOM. W przypadku braku takiej możliwości przekazuje informację członkowi Zespołu do spraw realizacji SOM lub przełożonemu.
2. Zadaniem Inspektora SOM lub inspektora oddziałowego SOM jest uruchomienie procedury bezpieczeństwa, do której należy przede wszystkim, w razie potrzeby przerwanie sytuacji potencjalnie zagrażającej małoletniemu, także inne niezbędne działania, w szczególności:
 1. rozmowa z opiekunem małoletniego w celu wyjaśnienia sytuacji; w jej trakcie należy dążyć się do ustalenia przebiegu zdarzenia oraz jego wpływu na zdrowie psychiczne i fizyczne potencjalnie krzywdzonego małoletniego;
 2. sprawdzenie, czy doszło do krzywdzenia małoletniego, i czy dziecku nadal zagraża niebezpieczeństwo;
 3. polecenie pracownikom/współpracownikom IPN monitorowania sytuacji przez cały czas pobytu małoletniego na terenie IPN;
 4. w przypadku podejrzenia, że małoletni nadal jest krzywdzony albo zgłoszenia tego faktu przez małoletniego lub opiekuna małoletniego, pracownik/współpracownik IPN ma obowiązek poinformować opiekunów małoletniego o obowiązku zgłoszenia przez IPN podejrzenia krzywdzenia małoletniego i wezwać Policję;
 5. do czasu przyjazdu Policji pracownik/współpracownik IPN zapewnia małoletniemu bezpieczeństwo i izoluje go od źródeł zagrożenia.
3. Jeżeli pracownik i współpracownik IPN powziął wiedzę o krzywdzeniu małoletniego, a nie ma możliwości skontaktowania się z osobami wyznaczonymi do prowadzenia interwencji, wówczas osobiście podejmuje działania określone w ust. 2.
4. W przypadku podejrzenia, że zagrożone jest życie małoletniego lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu należy niezwłocznie zadzwonić pod numer alarmowy 112. Poinformowania służb dokonuje pracownik/współpracownik IPN, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu, a następnie kontaktuje się z Inspektorem SOM.

Rozdział VI

Postępowanie wyjaśniające i jego następstwa

§ 6.

1. Pracownik/współpracownik IPN podejrzewany o krzywdzenie małoletniego zostaje natychmiast odsunięty przez pracodawcę od wszelkich form kontaktu z dziećmi do czasu wyjaśnienia sprawy.
2. Obowiązkiem Zespołu do spraw realizacji SOM jest zbadanie wszystkich okoliczności sprawy, w tym w szczególności wysłuchanie pracownika/współpracownika IPN podejrzewanego o krzywdzenie małoletniego oraz świadków zdarzenia.
3. Do czasu zbadania sprawy Zespół do spraw realizacji SOM pracuje pod kierunkiem przewodniczącego Zespołu do spraw realizacji SOM w składzie co najmniej trzyosobowym, powoływanym każdorazowo przez przewodniczącego z całego składu członków zespołu. Skład komisji należy wskazać w karcie interwencji. W razie potrzeby na wniosek przewodniczącego Zespołu do spraw realizacji SOM zapewni udział odpowiedniego psychologa w części lub całości prac Zespołu do spraw realizacji SOM.
4. Zespół do spraw realizacji SOM sporządza pisemny raport na karcie interwencji.
5. W wypadku stwierdzenia krzywdzenia małoletniego przez pracownika IPN pracodawca podejmuje decyzję o nałożeniu kary przewidzianej w Kodeksie Pracy lub rozwiązaniu stosunku pracy z pracownikiem, który dopuścił się naruszenia SOM.
6. W wypadku stwierdzenia krzywdzenia małoletniego przez współpracownika IPN pracodawca podejmuje decyzję o rozwiązaniu stosunku prawnego z osobą, której to naruszenie udowodniono.
7. Jeżeli osoba, która dopuściła się krzywdzenia małoletniego nie jest bezpośrednio związana umową z IPN lecz z podmiotem trzecim, to pracodawca zakazuje jej wstępu na teren IPN lub wydarzenie organizowane przez IPN. W razie konieczności rozwiązuje umowę z tym podmiotem.
8. W przypadkach, o których mowa w ust. 5-7, należy powiadomić właściwe organy ścigania.
9. Na wypadek sytuacji określonych w ust. 6 i 7, komórka organizacyjna IPN powinna wprowadzić do umowy możliwość jej odstąpienia z powodu nieprzestrzegania SOM.

Rozdział VII

Procedura informowania o naruszeniach

§ 7.

1. W wypadku naruszenia zasad SOM, szczególnie śmierci lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu małoletniego pracownik/współpracownik IPN informuje Inspektora SOM, zgodnie z zasadami określonymi w zarządzeniu w sprawie ochrony małoletnich i § 4 ust. 1.
2. Inspektor SOM przedstawia informację, o której mowa w ust. 1, Prezesowi IPN.
3. Inspektor SOM po uprzedniej decyzji Prezesa IPN zgłasza sprawę przewodniczącemu Zespołu do spraw zdarzeń.

Rozdział VIII

Zachowanie poufności

§ 8.

1. Wszystkie osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych albo realizacją usług zleconych przez IPN powzięły informację o krzywdzeniu małoletniego lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania w poufności tych informacji dla dobra małoletniego.
2. Zachowanie poufności nie dotyczy uruchomienia procedury bezpieczeństwa określonej w § 4.
3. Zachowanie poufności nie dotyczy w przypadku obowiązku przekazania informacji uprawnionym instytucjom (jak Policja, prokuratura, czy sąd) w ramach działań interwencyjnych lub procesowych, ponadto Inspektorowi SOM, członkom Zespołu do spraw realizacji SOM i pracodawcy.

Rozdział IX

Zasady ochrony danych osobowych i wizerunku dziecka

§ 9.

1. IPN zapewnia ochronę danych osobowych małoletnich zgodnie z obowiązującymi przepisami RODO. Szczegółowe zasady przetwarzania danych osobowych dzieci określa dokumentacja dotycząca przedsięwzięcia kierowanego do dzieci, udostępniona rodzicom/opiekunom prawnym dziecka i innym opiekunom dzieci.
2. Upublicznienie przez pracownika/współpracownika IPN wizerunku małoletniego utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga pisemnej zgody opiekuna dziecka. Szczegółowe zasady upublicznienia wizerunku dziecka określa regulamin przedsięwzięcia kierowanego do małoletnich, udostępniona rodzicom/opiekunom prawnym dziecka.
3. Jeżeli wizerunek dziecka stanowi element większej całości, takiej jak zgromadzenie, czy impreza publiczna, zgoda opiekuna na utrwalanie wizerunku małoletniego nie jest wymagana.
4. Niedopuszczalne jest podanie osobom trzecim, w tym przedstawicielom mediów, danych kontaktowych do opiekuna małoletniego bez wiedzy i zgody tego opiekuna.

Rozdział X

Zasady dostępu małoletnich do Internetu

§ 10.

1. W IPN dostęp do Internetu na sprzęcie teleinformatycznych IPN jest możliwy tylko pod nadzorem pracowników/współpracowników IPN.
2. Sprzęt teleinformatyczny IPN udostępniany małoletnim jest zabezpieczony przed treściami niedozwolonymi dla małoletnich poprzez instalację oprogramowania wykrywającego i blokującego takie treści.
3. IPN nie udostępnia sieci Internetowej w celu korzystania z niej na sprzęcie prywatnym.
4. IPN nie ponosi odpowiedzialności za działania wykonywane przez małoletnich w Internecie za pośrednictwem ich prywatnego sprzętu, a także za treści wyświetlane i udostępniane przez nich na tych urządzeniach.

Rozdział XI

Monitoring stosowania SOM

§ 11.

1. Inspektor SOM jest odpowiedzialny za:

1. monitorowanie realizacji SOM;

[1]

___Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 1429, 1606, 1615, 1667, 1860 i 2760 z 2024 r. poz. 858 i 859.

Pliki do pobrania

[Standardy ochrony małoletnich \(pdf, 523.41 KB\)](#)
